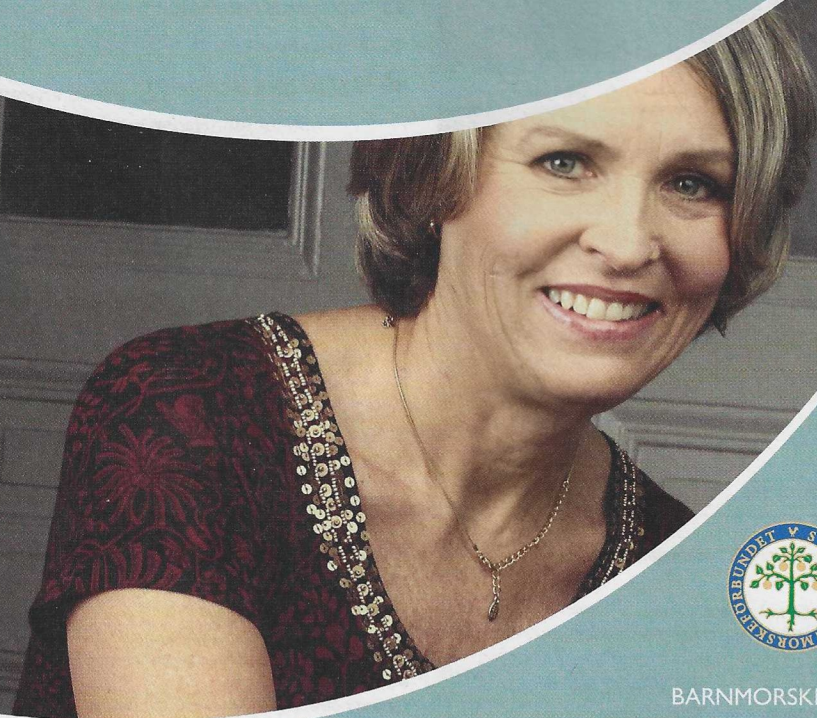

Nordemoderna

Svenska
Barnmorskeförbundets
Tidskrift

BARNMORSKELIV
NR 10 • OKTOBER • 2011
ÅRGÅNG 124

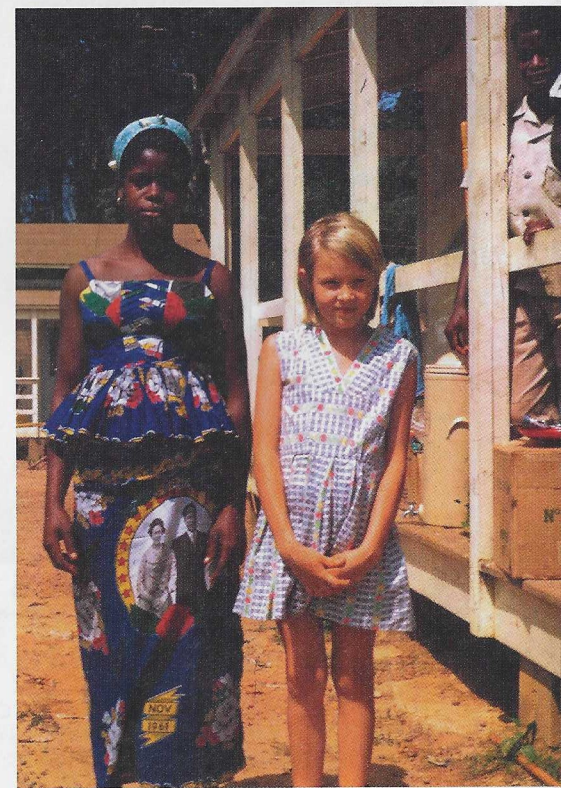
Till sista blodsdroppen

Jag frågade mamma olika saker som barn gör. En gång frågade jag om hon haft ont någon gång. Då fick jag svaret att när man föder barn så rakar man bort allt hår och man skriker av smärta. Hon berättade att när hon födde hade hon krupit ner till fotändan av sängen och bett om att få dö.

Då hade den svarthåriga barnmorskan svarat att "det vet ni väl att det gör ont att föda barn". Sedan gick jag till biblioteket och lånade böcker om smärtlindring vid förlossning.

Jag är född 1954 och uppvuxen i en familj med mamma, pappa och tre bröder. Pappa Bengt (1920–2003) var byggnadsingenjör och mamma Svea (1925–) hemmafru. Mamma och pappa kom från enkla förhållanden i Sala i Västmanland där pappa växte upp på en bondgård. På 1950-talet flyttade pappa och mamma till Stockholm och byggde hus i Huddinge, som då var som landsorten. 1964 flyttade familjen till Liberia för att pappa skulle arbeta där i tre år.

Åh, titta, äntligen en toalett! Vänta på mig, jag ska bara gå in ett ögonblick!" När vi flyttade tillbaka till Sverige 1966 åkte hela familjen jeep från Marocko till Sverige. En resa mitt i sommaren utefter Italiens Riviera och in i vindruvedistriktet i Frankrike under två veckor. Oturligt nog fick jag min menstruation i början på resan. Att be om att stanna jeepen för att gå in och köpa mensskydd var en omöjlighet för mig. Här började jakten på att hitta en toalett som hade toalettpapper man la i trosan. Men i

Sydeuropa på den tiden var det antingen hål-i-golvet-toaletter eller vanliga toaletter där det fanns toalettpapper som liknade smörpapper. Av denna resa minns jag mest kampen att dölja blodspår. Jag hittade tomma Tampax-paket på toaletterna där det stod "inga säkerhetsnålar, inga bindor, inget som syns". Hur kunde detta vara möjligt undrade jag med ett mensskydd som "inte syns"?

"Varför sa du inget?", sa mamma sen.

Det var den 6/12 kl 2.27 1954 jag föddes, en liten klimp på 3 kg 5,9 hg. Jag var 52 cm lång och hade blå ögon och håret lite brunt men svart.
Mamma och Pappa tyckte att jag var så väldigt rar och alla tyckte jag var så lika pappa.

Den här annonsen berättade för världen, att jag var född

FÖDD

En flicka

Svea och Bengt Sundh
Centrallasarettet, Stocksund

Upproptet skedde den 8 augusti 1973 på Röda Korsets Sjuksköterskeskola i Stockholm. Tjugo kvinnor och tre män väntade förväntansfullt att få sina namn upplästa. Jag var 18 år och samma dag tog jag körkort. Jag lämnade min barndom bakom mig och flyttade in på Röda Korsets Sjuksköterskeskolas elevhem på Dalagatan 9, rum 316. Hyran var 195 kronor per månad och i den ingick säng, skrivbord, handfat, lakan och handdukar. Toalett och dusch fanns i korridoren. Inte bara ett vuxenliv hade börjat utan också en 40-årig yrkesbana i sjukvårdens vita korridorer.

Jag hade sommaren innan sökt jobb som sjukvårdbiträde på Huddinge Sjukhus men då jag inte fyllt 18 år fick jag arbete som städerska istället. När jag gick in på avdelningen hörde man någon komma, men hälsade inte, "det var bara städerskan". Man pratade med mig bara om det var smuts eller någon läcka med vatten. Jag avundades i smyg sjukvårdsbiträdena som fick jobba med patienter och sneglade på personalens namnskyltar där det ibland stod "sjuksköterska". Jag drömde om att bli sjuksköterska, men nu var min plats bakom städvagnen. De andra städerskorna pratade finska på kafferasten. Jag slutade jobbet efter fyra veckor, en månad tidigare än avtalat.

Sjuksköterskemössan fick jag i december 1975 och arbetsmarknaden för en sjuksköterska lystre som guld i solen.

simlärare och började sedan ett nytt jobb till hösten. Men nu var det barnmorska jag ville bli och efter två år var det dags att börja studera igen.

När jag var 11 år upptäckte jag blod i trosorna. Jag trodde jag var sjuk och gömde trosorna i tvättkorgen. Sedan upphörde blodet men kom tillbaka en månad senare. Då visade jag blodfläcken för mamma.

"Ett ägg har lossnat", sa mamma.

"Jaha", sa jag.

Många år senare när mamma varit på RFSU:s kvinnoläger sade man till henne att det var "oförläpigt att inte berätta för sin dotter om en väntande menstruationsstart".

Kanske var det så.

I utbildningen blandades teori och praktik.

Vi fick sitta i grupp och prata om hur det kändes att bli barnmorska. Lärarna pratade psykologi och om vänligt bemötande. När professor Engström la sig på rygg på skolbänken och visade olika fosterlägen kiknade vi av skratt. Klassen var ivrig och diskussionslysten. När jag under praktiken haft min femtionde förlossning (ett av kraven för att bli godkänd) förstod jag att jag skulle få min legitimation.

Inför en semesterresa till Paris fick jag en impuls att kontakta Dr Odent på Pithivierkliniken efter att ha läst en bok skriven av honom. Jag fick komma på besök och

Barnet gled ut och barnmorskan tog emot det som ett Jesusbarn som föds i stallet. Allt var så fullkomligt odramatiskt och naturligt. Denna upplevelse i grottan har gett mig trygghet och säkerhet i mitt arbete som barnmorska. Att se födandet som en naturlig process med starka krafter.

Mitt första arbete som barnmorska började jag i november 1979 på Sahlgrenska Sjukhusets förlossningsavdelning i Göteborg. Vi jobbade treskift i fasta lag. I varje lag var vi fyra barnmorskor och fyra undersköterskor. Vi arbetade ihop men fikade inte tillsammans. Undersköterskorna hade sin kaffekassa och barnmorskorna sin. Jag tyckte det var en gammalmodig tradition. Det dröjde dock tack och lov inte så länge innan det förändrades och gemensam fika och gemensamt kaffe infördes.

Journalerna skrevs på skrivmaskin och smattret från skrivrummet haglade över expeditionen. År 1979 steriltvättade man modern innan barnet skulle komma och barnmorskan var klädd i grön rock. Nästan alla förstföderskor fick Petidin (Morfin) intramuskulärt. Pappan fick i slutet på 1970-talet oftast inte vara med på sugklocka eller sätesförlossning, vilket jag upplevde som onaturligt.

Jag tyckte det var roligt med ”gröna-vågen-föräldrar”, det vill säga mammor och pappor som kom in till förlossningen med lång lista med önskemål och som vill föda på golvet på en filt (de var inte så många). Dessa kvinnor lämnade min äldre kollega över till mig och jag tyckte det var roligt att förlösa dem.

Lapis gavs till alla nyfödda, men fler och fler nyblivna föräldrar ifrågasatte detta. Många förstod att det var en gammal kvarleva från tiden innan antibiotikan fanns som skulle skydda barnets ögon om mamman hade en gonorréinfektion. För att slippa lapis fick de intyga att de tog över ansvaret för barnet på ett ”egen-risk-formulär”. De som ifrågasatte sjukhusets rutiner med lapis ansågs av en del personal som ”besvärliga”.

Tjuo år på förlossningsavdelning och BB var roliga år. Flera av mina kollegor har blivit vänner för livet. Vi som arbetade ihop hade det både jobbigt och roligt. En midsommarafton var det lugnt när vi kom, men plötsligt var alla förlossningsrum fyllda av födande pustande kvinnor. En undersköterska som var vikarie berättade att det hängde ut ”nåt konstigt” när patienten satt på toaletten. Jaså, tänkte jag, nåt konstigt, är det så det kallas det som kommer ut på toaletten? Men när jag gick in till kvinnan såg jag att det var slyngan av navelsträngen som hängde som ett hopprep ner i toaletten. Lugnt bad jag kvinnan att lägga sig på britsen med benen i högläge för att strax därefter öppna dörren till korridoren och vråla som ett lejon ”katastrofsnitt”. Mina kollegor var snabba och strax var patienten på operation och ut kom en liten pojke som efter tio minuter var pigg och andades fint. Därefter två förlossningar till innan arbetspassat var slut och det var dags att gå till omklädningsrummet med sina skåp i metall.

Jag var 42 år när jag födde barn. Jag träffade min blivande make och inom ett år hade jag blivit både mamma och bonusmamma. Chocken och glädjen var oerhörd när graviditeten konstaterades. Förlossningen som skedde på ABC-kliniken på Södersjukhuset i Stockholm blev lång och jag flyttade ner till vanliga förlossningsavdelningen klockan fem på morgonen för att få värförstärkande dropp. Klockan halv sju var sonen född och jag är så glad att jag fick föda honom på vanligt sätt och över den fina hjälp jag fick vid min egen förlossning.

Moderkakan var nyss utkrystad, jag var sydd med två stygn och reste mig och ville till mitt nyfödda barn som var ute i barnrummet tillsammans med barnläkaren. Jag kände att det strilade nerför insidan av låret ner på förlossningsbindan. ”Är han mongoloid”, sa jag varvid barnläkaren svarade ”Tycker du det?” Sedan tänkte jag inte mer på det. Senare lärde jag mig att det inte heter mongoloid längre utan Downs Syndrom.

Mongoler är en folkgrupp från Mongoliet.

Två dagar efter förlossningen fick vi beskedet att han troligtvis hade Downs Syndrom, vilket senare bekräftades med provtagning.

Han var söt tyckte jag och hela min kropp var som ett läskapper som sög honom till sig. Jag tryckte honom mot mig och kände den ljuvliga lilla mjuka varelsen värma min kropp och babydoften från hans svarta dunliknande hår spred sig in i näsan och vidare till alla kroppens celler.

Mina öron hörde röster om Downs Syndrom, men min kropp jublade över att jag äntligen fått detta lilla barn som jag längtat efter så länge.

När jag tre år senare var tillbaka i arbete som barnmorska ställde mina kollegor konstiga frågor som till exempel: ”Har ni honom hemma?” Ja, var skulle han annars vara brukade jag svara. (Han är född 1997, institutionerna togs bort på 60-talet.)

År 2001 när jag arbetar inom mödravården infördes KUB-test #) och Downs Syndrom blev för vissa en anledning till abort. Att vara professionell blev för mig att på arbetstid informera om KUB-test och möjligheten till abort och därefter åka hem och krama en pigg och glad fyraåring med en extra kromosom.

Karriären börjar nå sitt slut. Jag är 56 år när jag skriver detta och arbetar på en barnmorskemottagning sedan tio år tillbaka.

Den bästa tiden är nu och jag tänker att ett av mina bra val i livet var att jag blev barnmorska. Ibland har jag funderat på om valet att bli barnmorska har att göra med min mammas förlossningsberättelser. Att jag under mitt yrkesverksamma liv försökt ge mina patienter det som min mamma inte fick.

#)KUB= kombinerat ultraljud och biokemisk test för att finna kromosomavvikelser på fostret som exempelvis Downs Syndrom.

Madeleine Uddsten

madeleine.uddsten@bredband.net